

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Обов'язкова загальна
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
за спеціальністю 242 «Туризм»

Рекомендовано кафедрою охорони
праці техногенно-екологічної безпеки
на 2022- 2023 навчальний рік.
Протокол від «29» серпня 2022 року № 2

Силабус розроблений відповідно до робочої програми навчальної
дисципліни «Культура безпеки»

2022 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Поняття "культура безпеки" вперше з'явилося у 1986 році в процесі аналізу причин і наслідків Чорнобильської аварії, проведеного Міжнародним агентством з атомної енергії. Було визнано, що саме відсутність культури безпеки стала однією з причин трагедії. На сьогодні склалося розуміння того, що категорія «культура безпеки» повинна бути застосована не тільки до персоналу потенційно небезпечних об'єктів, але і до кожної людини окремо та суспільства в цілому. ...

Дисципліна " Культура безпеки " передбачає вивчення загальних питань безпеки життєдіяльності з урахуванням особливостей підготовки бакалаврів за та майбутньої професійної діяльності випускників відповідно до освітньо-професійної програми - туризм. В освітньо-професійній програмі дисципліна "Культура безпеки " відноситься до обов'язкових загальних компонент і є актуальною для підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм». Дисципліна спрямована на оволодіння здобувачами вищої освіти системою знань, способів діяльності, цінностей, норм, правил безпеки, основна функція яких – формування і розвиток готовності до профілактики та мінімізації шкідливих та небезпечних чинників навколишнього середовища і забезпечення в ньому особистої та колективної безпеки.

Передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки дисципліни із повсякденним життям; формування світогляду, що базується на аксіологічних пріоритетах культури безпеки.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Малько Олександр Дмитрович, доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, факультету техногенно-екологічної безпеки, кандидат військових наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 304. Телефон (робочий) – (057)707-34-46.
E-mail	malko_ad@ukr.net
Наукові інтереси	Прогнозування та оцінка техногенної-екологічної безпеки. Імплементация міжнародних стандартів у сферу охорони праці
Професійні здібності	Професійні знання, досягнення практичного змісту у сфері наукових інтересів, значний досвід викладацької діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Зроблено 4 доповіді на наукових конференціях, опублікована 1 стаття (див. література)

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 у кабінеті № 304. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо

Мета вивчення дисципліни:

формування у майбутніх фахівців необхідного рівня знань та умінь з правових й організаційних питань охорони праці, а також активної життєвої позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників відносно результатів трудової діяльності; формування відповідальності за особисту і колективну безпеку та усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

В освітньо-професійній програмі дисципліна займає важливе місце для формування інтегральних і загальних компетентностей у сфері туристичної діяльності і є однією із дисциплін, яка безпосередньо спрямована на оволодіння здобувачами практичними вміннями, що базуються на широко аспектному підході до забезпечення нормативно-правової, організаційно-розпорядчої діяльності у сфері туризму.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна, вечірня)
Статус дисципліни	загальна обов'язкова
Рік підготовки	2
Семестр	4
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
- лекції (годин)	12
- практичні заняття (годин)	10
- семінарські заняття (годин)	8
- самостійна робота (годин)	60
- індивідуальні завдання (реферат*) (годин)	
- підсумковий контроль	диференційований залік

*реферати готуються на семінарські і практичні заняття і окремих час на їх підготовку не виділяється.

Передумови для вивчення дисципліни

Українська мова (за професійним спрямуванням), філософія, історія та

культура України, історія економічних вчень, психологія, правознавство, екологія, краєзнавство, країнознавство та географія туризму, інформаційні системи та технології в туристичній галузі, туризму, підготовка з надання домедичної допомоги.

Раніше здобуті результати навчання:

ПРО2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми - туризм, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПР
Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	ПР21.
Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях	ПР22.
Дисциплінарні результати навчання	ДР
Виявляти характер основних небезпек та вплив їх чинників у навколишньому середовищі, сценарії можливого їх розвитку і можливий їх вплив на життя і здоров'я людини.	ДР01
Визначати методи мінімізації впливу шкідливих і небезпечних чинників навколишнього середовища на життя і здоров'я людини та способи забезпечення в ньому особистої та колективної безпеки.	ДР02

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та фахові)	ЗК, ФК
Прагнення до збереження навколишнього середовища.	ЗК05
Очікувані компетентності з дисципліни.	ОК
Здатність приймати рішення в межах своїх повноважень щодо прогнозування ризику виникнення та розвитку небезпек та надзвичайних ситуацій, особистого захисту та захисту персоналу, матеріальних та культурних цінностей в умовах їх виникнення.	ОК01
Здатність визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань забезпечення особистої і колективної безпеки.	ОК02
Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.	ФК23

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1.1. Загальні засади культури безпеки життєдіяльності.

Мета і завдання культури безпеки життєдіяльності, як складової культури безпеки. Правові і наукові засади безпеки життєдіяльності. Безпека життєдіяльності, як галузь знань і навчальна дисципліна: основні поняття та визначення. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Небезпеки, їх види та властивості. Методичні підходи до оцінки небезпек. Ризик, як оцінка небезпек. Модель взаємодії людини з навколишнім середовищем. Людина, як головний елемент системи «людина – навколишнє середовище». Загальна характеристика техногенного, природного та соціально-політичного середовищ мешкання людини.

Тема 1.2. Фактори небезпек у навколишньому середовищі та наслідки їх впливу на життєдіяльність людини.

Фактори небезпек у навколишньому середовищі та їх класифікація. Загальна характеристика впливу фізичних факторів небезпек. Характеристика впливу хімічних, біологічних, психологічних факторів небезпек у навколишньому середовищі. Фактори небезпек у туристичній сфері.

МОДУЛЬ 2. НЕБЕЗПЕКИ У НАВКОЛИШНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ВІД ЇХ ВПЛИВУ.

Тема 2.1 Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту від їх впливу.

Види та загальні властивості природних небезпек. Фактори ураження природних небезпек. Характеристика основних видів природних небезпек та їх впливу на життєдіяльність людини. Регіональний комплекс природних небезпек та основні заходи захисту від їх впливу.

Техногенні небезпеки: їх види, джерела, наслідки та передумови виникнення. Фактори ураження техногенних небезпек. Аварії та їх класифікація. Характеристика аварій. Дорожньо-транспортні пригоди та їх наслідки. Нещасні випадки в техногенному середовищі. Заходи захисту від техногенних небезпек.

Соціально-політичні небезпеки: їх види та джерела. Загальна характеристика впливу на людину видів соціально-політичних небезпек. Тероризм, його характерні риси, схожість та відміни з диверсійними діями. Правила поведінки в умовах загрози і скоєння терористичного акту. Основні види небезпек у туристичній діяльності.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма				
	Кількість годин				
	у тому числі				
	сво	лек	практ.	само	модуль
	го	ції	(семінар.)	робота	контроль
			заняття		робота

4 - й семестр					
Модуль 1 Загальні засади культури безпеки життєдіяльності					
Тема 1.1 Загальні засади культури безпеки життєдіяльності	30	4	8	18	
Тема 1.2 Фактори небезпек у навколишньому середовищі та наслідки їх впливу на життєдіяльність людини.	12	2	2	8	
Модульна контрольна робота 1*					
Разом за модулем 1	42	6	10	26	
Модуль 2 Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту від їх впливу					
Тема 2.1 Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту від впливу	48	6	8	34	
Модульна контрольна робота 2*					
Разом за модулем 2	48	6	8	34	
Разом	90	12	18	60	

*Модульні контрольні роботи виконуються під час практичних і семінарських занять і окремий час для їх проведення не виділяється.

Теми семінарських занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства.	2
2.	Природні небезпеки та захист від їх впливу	2
3.	Техногенні небезпеки та заходи і засоби захисту від їх впливу	2
4.	Соціальні небезпеки та їх загрози для життєдіяльності людини	2
	Разом	8

Теми практичних занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методи оцінки ризику та їх застосування для оцінювання рівня небезпек	2
2.	Виїзне заняття. Ознайомлення з правилами поведінки у техногенному середовищі, де використовується обладнання підвищеної безпеки	6
3.	Правила поведінки в умовах загрози і скоєння терористичного акту.	2
	Разом	10

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (рефератів)

1. Загальні засади та аксіоми безпеки життєдіяльності.
2. Небезпеки у навколишньому середовищі та їх загальна характеристика
3. Фактори небезпек у навколишньому середовищі та наслідки їх впливу на життєдіяльність людини

4. Система «людина – навколишнє середовище» та її складові.
5. Людина як головний елемент системи «людина – навколишнє середовище»
6. Ризик і його види. Методи визначення ризику.
7. Регіональний комплекс природних загроз та їх вплив на життєдіяльність населення.
8. Комплекс заходів із запобігання та організація дій щодо усунення негативних наслідків небезпек природного характеру.
9. Основні види техногенних небезпек у навколишньому середовищі та їх характеристика.
10. Вплив
факторів техногенних небезпек на середовище мешкання людини та основні заходи захисту від їх впливу.
11. Вплив
факторів соціально-політичних небезпек на життєдіяльність людини.
12. Фактори небезпек у діяльності психолога
12. Правила поведінки умовах загрози і скоєння терористичного акту

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік; стандартизовані тести; презентації результатів виконаних завдань; реферати.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться:

у формі відповіді на заняттях, фронтального та індивідуального опитування, проведення тестового та модульного контролю

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять	
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	3	2	6
	семінарські заняття	2	4	8
	практичні заняття	4	4	16
	модульний контроль	1	8	8
Разом за модуль 1				38
Модуль 2	лекції	3	2	6
	семінарські заняття	3	4	12
	практичні заняття	1	4	4
	лабораторна робота	2	4	
	модульний контроль	1	8	8
Разом за модуль 2				30
Разом за поточний контроль				68
II. Індивідуальні завдання (реферат)				12
III. Участь у наукових конференціях, олімпіадах, виконання досліджень, підготовку наукових публікацій тощо)*				20
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100
III. Підсумковий контроль – диференційований залік				20

*Бали за участь у наукових конференціях, олімпіадах, виконання досліджень, підготовку наукових публікацій тощо додаються до балів за всі види навчальних занять та контрольні заходи з таким розрахунком, щоб сумарна кількість балів не перевищувала 100.

Поточний контроль.

Поточний контроль – оцінювання засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу під час проведення аудиторного навчального заняття проводиться протягом семестру. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять, рішення про термін, порядок та форму перездачі незадовільних оцінок відображаються в робочій програмі навчальної дисципліни і затверджуються на засіданні кафедри. Результати поточного контролю враховуються при виставленні підсумкової оцінки.

Поточний контроль проводиться проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти за змістом визначеної теми (у тому числі, самостійно

опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка його подання, культура мовлення, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки. Контроль проводиться у формі відповіді на заняттях, фронтального та індивідуального опитування, проведення тестового та модульного контролю

Модульний контроль є складовою поточного контролю і здійснюється протягом семестру, під час відпрацювання відповідної модульної тематики, за розкладом аудиторних занять. На модульний контроль виносяться матеріал лекційних, семінарських та практичних робіт. Результати контрольних заходів з дисципліни визначаються за результатами поточного контролю з урахуванням оцінок за індивідуальні самостійні завдання.

Під поточного оцінювання знань здобувачів на лекції враховується:

- степінь володіння навчальним матеріалом,
- самостійність та аргументація викладання навчального матеріалу під час письмових відповідей;
- глибина та всебічність розкриття змісту теоретичних питань;
- правильність вирішення тестових завдань.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на лекції (оцінюється від 0 до 2 балів):

- *2 бали* – здобувач був присутній на лекції і він володіє її змістом;
- *1 бал* - здобувач не був присутній на лекції але володіє її змістом;
- *0 балів* - здобувач не був присутній на лекції і не володіє її змістом.

Під поточного оцінювання знань здобувачів на практичному і семінарському занятті враховується :

- степінь розкриття змісту теоретичних питань;
- використання обов'язкової та додаткової літератури;
- правильність вирішення тестових завдань.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на практичному, лабораторному і семінарському занятті (оцінюється від 0 до 4 балів):

- *4 бали* – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;
- *3 бали* – здобувач впевнено володіє навчальним матеріалом та може окреслити всі аспекти визначеної теми;
- *2 бали* – здобувач володіє навчальним матеріалом і може окреслити основні аспекти визначеної теми;
- *1 бал* – здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом і може окреслити окремі аспекти визначеної теми;
- *0 балів* – здобувач не знає відповіді на поставлені питання і не може окреслити основні аспекти визначеної теми.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і виконується у вигляді аудиторної письмової роботи або складання тесту в

системі OPEN-Test2 під час останнього семінарського або практичного заняття в межах окремого залікового модуля.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти при виконанні модульних контрольних робіт (оцінюється від 0 до 8 балів):

- 8 балів – вірні відповіді дані на всі запропоновані питання, дотримано всі вимоги до виконання;
- 6 балів – вірні відповіді дані на всі запропоновані питання, але вони недостатньо обґрунтовані, або у відповідях наявні незначні помилки;
- 4 бали – вірні відповіді дано на 50% запропонованих питань;
- 2 бали - вірні відповіді дано менше, ніж на 50% запропонованих питань, наявні значні помилки;
- 0 балів – відповіді відсутні або робота містить грубі помилки на більшість запропонованих питань.

Індивідуальне завдання (розрахунки, реферат, контрольна робота є однією з форм роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачає створення умов для повної реалізації ними творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Під поточного оцінювання індивідуальних завдань здобувачів враховується:

- вміння чітко і повно викласти результати виконання індивідуального завдання;
- степінь і повнота використання інформаційної і нормативно-правової бази;
- повнота, глибина і обґрунтованість розкриття питань індивідуального завдання;
- обґрунтованість висновків

Критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів (реферати) (оцінюється від 0 до 12 балів):

- 12 балів – реферат здобувачем виконаний в повному обсязі, на основі проведених досліджень та повністю виконані вимоги до його оформлення або він участь у міжнародній науковій конференції, олімпіаді і посів призове місце чи має наукову публікацію;

- 11 балів – реферат виконаний в повному обсязі, на основі проведених досліджень, але допущені незначні помилки або він участь у всеукраїнській науковій конференції, олімпіаді і посів призове місце чи брав участь у виконанні досліджень і має наукову публікацію

- 10 балів – реферат виконаний майже на 90% від загального обсягу, на основі проведених досліджень та допущені незначні помилки або він участь у університетській науковій конференції, олімпіаді і посів призове місце чи брав участь у виконанні досліджень і має наукову публікацію;

- 9 балів – обсяг виконаних завдань становить 80% від загального обсягу та допущені незначні помилки;

- 8 балів – здобувач виконав лише від 70% від загального обсягу та допущені незначні помилки

- 7 балів – обсяг виконаної роботи становить понад 50% від загального

обсягу та допущені помилки;

- *6 балів* – виконана частина роботи складає менше 50% від загального обсягу та допущені помилки;

- *6 балів* – виконана частина складає близько 25% від загального обсягу;

- *4 бали* – обсяг виконаних завдань складає лише 10% від загального обсягу та допущені помилки та допущені помилки;

- *2 бали* – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу та допущені помилки;

- *0 балів* – завдання, передбачене для індивідуальної самостійної роботи, здобувачем не виконане.

Підсумковий контроль

Проводиться за результатами накопичення балів за поточний контроль, виконання індивідуального завдання та відповіді на питання, перелік яких визначений до заліку. Відповіді на питання до заліку можуть надаватися письмово або в системі OPEN-test2. Здобувачі вищої освіти, які мають незадовільні оцінки за заняття або пропуски занять (не більше 2-х занять) відповідають на додаткові питання по пропущеним або незадовільно оціненим заняттям. Незадовільно оцінені і пропущені заняття (більше 2-х занять) відпрацьовуються здобувачами вищої освіти в часи консультацій викладача. Результати підсумкового контролю доводяться до відома здобувачів вищої освіти викладачем на завершальному занятті з дисципліни.

Критерії оцінювання знань здобувачів на диференційованому заліку:

- повнота та ґрунтовність засвоєння тем робочої програми навчальної дисципліни;

- вміння вільно та самостійно викласти зміст питань, які виносяться для підготовки до диференційованого заліку, розуміння їх значення для своєї професійної підготовки;

Політика викладання навчальної дисципліни

Під час навчальних занять здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись певних дисциплінарних правил:

- не можна шуміти, відволікатися самому і відволікати інших товаришів від занять розмовами, іграми й іншими справами, що не стосуються заняття;

- якщо здобувачу вищої освіти необхідно вийти з аудиторії, то він повинен попросити дозволу у викладача, піднявши руку;

- здобувач вищої освіти має право ставити питання викладачу, якщо не зрозумів матеріал під час пояснення;

- здобувач вищої освіти має право в коректній формі обстоювати свій погляд і свої переконання при обговоренні різних спірних і неоднозначних питань;

- тактовною поведінкою створювати сприятливу дієву атмосферу;

- бути уважним, стриманим, зрівноваженим. При бажанні відповісти на поставлене питання слід підняти руку та дочекатися дозволу викладача. Не

перебивати викладача, відповідь здобувача вищої освіти, не заважати підказками;

- забороняється користуватися мобільним зв'язком.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Артем'єв С.Р., Малько О.Д. Шароватова О.П. Культура безпеки: навчальний посібник, Част. 1. Харків, НУЦЗ України, 2020, 172 с.

URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/11323>

2. Малько О.Д. Про деякі аспекти виховання у студентів культури безпеки / О. Д. Малько // Навчальний процес: проблеми теорії та практики : тези доп. та повідомл. учасн. III конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2009. - С. 98-100. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7920>.

3. Особливості системи „Безпека життєдіяльності людини” як об’єкта управління / А. М. Полежаєв, Є. В. Карманний, О. Д. Малько // Системи обробки інформації. — 2012. — № 3. — С. 245-247. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/6781>.

4. Малько О.Д., Шароватова О.П. Застосування інтерактивних методів навчання при вивченні дисципліни «Культура безпеки». Матеріали ХХ міжвузовської конференції «Експертні оцінки учебного процесса». Харків, Народная українська Академія - 2018. С.66-69. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7829>

5. Малько О.Д., Шароватова О.П., Цимбал Б.М. Запровадження сучасних технологій навчання в процес викладання безпекознавчих дисциплін. Сучасні педагогічні технології в освіті: зб. наук.-метод. С57 праць / за ред. Р.П. Мигущенка, Ю.І. Панфілова. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – 174 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7405>

6. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / С. О. Ковжога, О. Д. Малько, А. М. Полежаєв ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Право, 2010. - 224 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/8120>.

7. Малько О.Д. Про деякі аспекти виховання у студентів культури безпеки / О. Д. Малько // Навчальний процес: проблеми теорії та практики : тези доп. та повідомл. учасн. III конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2009. - С. 98-100. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7920>

8. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни "Безпека життєдіяльності "Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". / уклад. О. Д. Малько, В.А. Молодцов, А.Ф. Лазутський - Х. : Право, 2012. - 86 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7924>.

9. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / Желібо Є.П.,

Заверуха Н.М., Зацарний В.В.; за ред. Є.П. Желібо — [6-те вид.]. — К.: Каравела, 2008. — 344 с.

10. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посіб. / Лапін Віктор Миколайович /— [6-те вид.], перероб. і доп. — К.: Знання, 2007. — 332 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

2. Освітньо-професійна програма за спеціальністю 242 «Туризм», галузі знань 24 «Сфера обслуговування»

3. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <https://menr.gov.ua>.

4. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <http://www.dsns.gov.ua>.

5. Рада національної безпеки і оборони України. URL: Міністерство охорони здоров'я України. - Режим доступу: URL: <http://www.moz.gov.ua>.

6. Гендерний інформаційно-аналітичний центр. URL: <http://krona.org.ua/story.html>.

Розробник Олександр МАЛЬКО

старший викладач кафедри ОП та ТЕБ
кандидат військових наук, доцент